

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **Bratislavskej vodárenskej spoločnosti, a.s.**, so sídlom v Bratislave, Prešovská 48, IČO: 35 850 370, zastúpenej Advokátskou kanceláriou Roštár- Slovák, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Révova 7, IČO: 36 858 731, proti žalovaným **1/ Mestskej časti Bratislava-Ružinov**, so sídlom v Bratislave, Mierová 21, IČO: 00 603 155, **2/ Hlavnému mestu Slovenskej republiky Bratislave**, so sídlom v Bratislave, Primaciálne námestie 1, IČO: 00 603 481, **o zaplatenie 252 986,26 € s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Bratislava II pod sp.zn. 11C 59/2008, o dovolaní žalobkyne proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 30. decembra 2011 sp.zn. 8Co 404/2010, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a**.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava II rozsudkom (medzitýmny) z 3. mája 2010 č.k. 11C 59/2008-236 určil, že nárok žalobkyne je vo vzťahu k žalovanému v 2/ rade dôvodný a žalobu voči žalovanému v 1/ rade zamietol s tým, že o výške nároku žalobkyne, ako i o náhrade trov konania rozhodne súd v konečnom rozsudku. Dospel k záveru, že v konaní je pasívne legitimovaný žalovaný v 2/ rade, vychádzajúc z toho, že v povinnosť zabezpečiť odvádzanie odpadových vôd a vôd z povrchového odtoku má v zásade vlastník nehnuteľnosti na vlastné náklady, pričom ide o nárok žalobkyne súvisiaci s odvádzaním odpadových vôd z nehnuteľností, ktoré tvoria verejné priestranstvá a miestne komunikácie a v zmysle § 3d zákona č. 135/1961 Zb. vlastníkom miestnej komunikácie je obec. Uviedol, že v zmysle zákona č. 442/2002 Z.z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách, účinného v čase fakturácie služby realizovanej žalobkyňou spočívajúcej v odvedení odpadových vôd z povrchového odtoku miestnych komunikácií III. a IV. triedy, ktoré boli v správe žalovaného v 1/ rade, bolo povinnosťou vlastníka miestnej komunikácie zabezpečiť odvádzanie

odpadových vôd a vôd z povrchového odtoku na vlastné náklady. Podľa § 3d ods. 3 zákona č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách, účinného v čase fakturácie, sporné miestne komunikácie boli vo vlastníctve obce teda žalovaného v 2/ rade. Súd neakceptoval obranu žalovaného v 2/ rade, že odovzdaním časti majetku (miestnych komunikácií III. a IV. triedy) do správy žalovaného v 1/ rade, prešla na neho aj povinnosť uhrádzať za vlastníka okrem iného náklady spojené s odvádzaním odpadových vôd z povrchového odtoku. Uvedená povinnosť podľa názoru súdu nevyplývala pre žalovaného v 1/ rade zo žiadneho právneho predpisu a takúto povinnosť žalovaný v 2/ rade nepreniesol na žalovaného v 1/ rade ani zmluvne v rámci odovzdávacích protokolov. Preto súd považoval žalobu proti žalovanému v 1/ rade za nedôvodnú a návrh voči nemu zamietol.

Krajský súd v Bratislave uznesením z 30. decembra 2011 sp.zn. 8 Co 404/2010 na odvolanie žalovaného v 2/ rade medzitýmny rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti zrušil a vec mu vrátil v tejto časti na ďalšie konanie z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 221 ods. 1 písm. h/ O.s.p. a § 221 ods. 2 O.s.p.). Odvolací súd uviedol, že vzhľadom k tomu, že žalobkyňa nepodala odvolanie voči výroku, ktorým bola jeho žaloba voči žalovanému v 1/ rade zamietnutá, nadobudol rozsudok súdu prvého stupňa v tejto (zamietajúcej) časti právoplatnosť, nakoľko na strane žalovaných v 1/ a 2/ rade sa jedná o samostatné spoločenstvo (§ 91 ods. 1 O.s.p.), v ktorom každý zo žalovaných koná a vystupuje v konaní sám za seba a rozhodnutie sa tak nemusí vzťahovať rovnako na oboch žalovaných, keď súčasne nejde o závislé výroky a ani o prípad, že by spôsob vyrovnania vzťahu medzi účastníkmi vyplýval z právneho predpisu (§ 206 ods. 2 O.s.p.). Z uvedených dôvodov nebol odvolaním žalovaného v 2/ rade dotknutý výrok rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým bola žaloba voči žalovanému v 1/ rade zamietnutá, a keďže na základe odvolania žalovaného v 2/ rade nastali v zmysle ustanovenia § 206 ods. 1 O.s.p. suspenzívne a devolutívne účinky len vo vzťahu k výroku, ktorým bolo určené, že nárok žalobkyne je vo vzťahu k žalovanému v 2/ rade dôvodný, nemohol odvolací súd podrobiť prieskumu v odvolacom konaní žalobkyňou uplatňovaný nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia aj voči žalovanému v 1/ rade, vo vzťahu ku ktorému bola jeho žaloba právoplatne zamietnutá. V preskúmvanej veci bol tak predmetom odvolacieho konania žalobkyňou uplatňovaný nárok na zaplatenie sumy 252 986,26 € spolu s úrokom z omeškania voči žalovanému v 2/ rade titulom vydania bezdôvodného obohatenia vzniknutého zabezpečením odvádzania vôd z povrchového odtoku miestnych komunikácií II. a IV. triedy a verejných priestranstiev do verejnej kanalizácie žalobkyňou na jej náklady za obdobie od 1. januára 2007

do 31. decembra 2007. Odvolací súd vychádzal zo skutkového zistenia, že miestne komunikácie III. a IV. triedy boli žalovaným v 2/ rade, ako ich vlastníkom, zverené do správy žalovaného v 1/ rade s tým, že podľa prílohy č. 2 protokolu o zverení zo dňa 23. marca 1992 prešli na žalovaného v 1/ rade dňom zverenia okrem iného aj práva a povinnosti súvisiace so zvereným majetkom zakotvené najmä v zákone o pozemných komunikáciách a vyhláske k tomuto zákonu č. 35/1984 Zb. V zmysle štatútu Hlavného mesta SR Bratislavy prešiel na žalovaného v 1/ rade výkon správy a údržby miestnych komunikácií III. a IV. triedy. Odvolací súd na základe uvedeného dospel k záveru, že hoci žalovanému v 2/ rade svedčí vlastníctvo nehnuteľností, práva vlastníka fakticky nevykonáva, nakoľko ich výkon prešiel na žalovaného v 1/ rade zverením mu tohto majetku do správy a žalovanému v 2/ rade, ako vlastníkovi zvereného majetku, tak ostalo len tzv. holé vlastníctvo (nuda proprietas). Vzhľadom na odvolacie námietky žalovaného v 2/ rade uložil odvolací súd povinnosť prvostupňovému súdu doplniť dokazovanie na zistenie, či žalovanému v 2/ rade zostali vo vzťahu k miestnym komunikáciám III. a IV. triedy nejaké práva a povinnosti, ktoré aj reálne vykonáva a na akom právnom základe a kto uhrádza poplatky za odvádzanie povrchových vôd z miestnych komunikácií III. a IV. triedy v ostatných mestských častiach.

Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa (ďalej aj „dovolatelka“). Žiadala, aby dovolací súd napadnuté uznesenie odvolacieho súdu zmenil tak, že medzitýmny rozsudok súdu prvého stupňa v celom rozsahu zruší a vec vráti na ďalšie konanie okresnému súdu alternatívne, aby napadnuté uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Prípustnosť svojho dovolania odôvodnila § 239 ods. 1 písm. a/ O.s.p., ďalej tým, že v konaní došlo k vade v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. a odvolacie konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods.2 písm. b/ O.s.p.). Dovolatelka poukázala na to, že v prejednávanej veci ide o žalobu na finančné plnenie voči dvom žalovaným ako samostatným účastníkom, avšak vychádzajúcu z rovnakého skutkového i zákonného základu, ktorou sa žalobkyňa dožaduje plnenia len voči jednému zo žalovaných, pričom rozhodnutie súdu, ktorý zo žalovaných je povinný, má za následok zamietnutie žaloby voči druhému zo žalovaných. Odvolaciemu súdu vytýkala, že nesprávne aplikoval vo veci ustanovenie § 206 ods. 2 O.s.p., pretože vo veci išlo o závislé výroky, ktorých vzájomná závislosť vychádzala z prepojenia pasívnej legitímácie žalovaných. Namietala tiež, že sa v konaní domáha zaplatenia bezdôvodného obohatenia voči žalovanému v 1/ rade, alternatívne voči žalovanému v 2/ rade, a preto sa suspenzívny účinok odvolania podaného jedným žalovaným vzťahoval na napadnutý rozsudok v celom rozsahu

a odvolací súd nebol viazaný rozsahom podaného odvolania v zmysle § 212 ods. 2 písm. b/ O.s.p. Poukázala na uznesenia Najvyššieho súdu Českej republiky sp.zn. 23 Cdo 5062/2007 a sp.zn. 20 Cdo 1753/98, podľa ktorých v prípadoch žalobných nárokov vyplývajúcich z rovnakého skutkového základu, preskúmal odvolací súd rozsudok napadnutý odvolaním len niektorého zo žalovaných v plnom rozsahu. Uviedla, že v prejednávanej veci žalovaný nárok žalobkyne na zaplatenie bezdôvodného obohatenia titulom stočného za odvádzanie odpadových vôd voči obom žalovaným vyplýva z rovnakého skutkového základu, podkladom sú rovnaké zákonné predpisy, ktorými žalovaní v 1/ a 2/ rade v konaní proti sebe popierajú svoju povinnosť platiť žalované stočné. Mal za to, že odvolací súd preto mal medzitýmny rozsudok podrobiť prieskumu v celom rozsahu, t.j. tak voči žalovanému v 2 rade, ako aj voči žalovanému v 1/ rade.

Žalovaný v 1/ rade vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že odvolací súd správne vyhodnotil, že suspenzívne účinky odvolania podaného žalovaným v 2/ rade nastali len voči tej časti výroku prvostupňového medzitýmneho rozsudku, ktorým bolo rozhodnuté o dôvodnosti žaloby voči žalovanému v 2/ rade, pričom časť výroku o zamietnutí žaloby voči žalovanému v 1/ rade nadobudla právoplatnosť. Navrhol dovolanie zamietnuť a uložiť žalobkyni nahradiť žalovanému v 1/ rade trovy dovolacieho konania.

Žalovaný v 2/ rade sa k podanému dovolaniu písomne nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu podala včas oprávnená osoba (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpená v súlade s § 241 ods. 1 veta druhá O.s.p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.), skúmal, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 236 a nasl. O.s.p.).

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci smeruje dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu. Dovolanie proti uzneseniu je prípustné, ak je ním napadnuté zmeňujúce uznesenie odvolacieho súdu (§ 239 ods. 1 písm. a/ O.s.p.) alebo ak odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdneho dvoru Európskych spoločenstiev na zaujatie stanoviska (§ 239 ods. 1 písm. b/ veta

prvá O.s.p.). Podľa § 239 ods. 2 O.s.p je dovolanie prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky.

V danom prípade je dovolanie podané proti zrušujúcemu uzneseniu odvolacieho súdu. Toto nevykazuje znaky ani jedného z uznesení uvedených v ustanoveniach vymenovaných vyššie, keďže sa nejedná ani o zmeňujúce, ani o potvrdzujúce uznesenie odvolacieho súdu, a nejde ani o uznesenie, ktorým by odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdneho dvoru Európskych spoločenstiev na zaujatie stanoviska. Dovolanie žalobkyne preto nie je procesne prípustné podľa ustanovenia § 239 O.s.p.

Prípustnosť dovolania žalobkyne by v preskúmvanej veci prichádzala do úvahy, len ak by v konaní došlo k niektorej z procesných väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu (aj uzneseniu) ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný; ak je konanie postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p., možno ním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým je inak dovolanie procesne neprípustné (vid' napríklad R 117/1999, R 34/1995 a tiež rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod č. 38/1998 a č. 23/1998). Pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 237 O.s.p. nie je významný subjektívny názor účastníka konania tvrdiaceho, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je zistenie, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

Žalobkyňa procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. netvrdila a existencia týchto vád nevyšla v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť jej dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

Dovolateľka prípustnosť dovolania vyvodzovala z § 237 písm. f/ O.s.p., keď tvrdila, že odvolací súd nerozhodol o celej prejednávanej veci a neriadil sa dôsledne ustanovením § 212 ods. 2 O.s.p.

Predmetnému dôvodu dovolania sú vlastné tri pojmové znaky : 1/ odňatie možnosti konať pred súdom, 2/ to, že k odňatiu možnosti konať došlo v dôsledku postupu súdu, 3/ možnosť konať pred súdom sa odňala účastníkovi konania. Vzhľadom k tej skutočnosti, že zákon bližšie v žiadnom zo svojich ustanovení pojem odňatie možnosti konať pred súdom nešpecifikuje, pod odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorý znemožňuje účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov. Ide najmä o právo predniesť (doplniť, či doplňovať) návrhy, vyjadriť sa k rozhodným skutočnostiam, k návrhom na dôkazy a k vykonaným dôkazom, právo označiť navrhované dôkazné prostriedky, právo so súhlasom predsedu senátu dávať v rámci výsluchu otázky účastníkom (svedkom) a právo zhrnúť na záver pojednávania svoje návrhy, vyjadriť sa k dokazovaniu i k právnej stránke veci (čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj § 101 ods. 1, § 117 ods. 1, § 123, § 118 ods.1, § 126 ods. 3, § 131, § 211, § 215 O.s.p.). To znamená, že nie každé porušenie procesných predpisov súdom a tým aj porušenie práva na spravodlivý súdny proces dosahuje intenzitu vady konania, ktorú má na zreteli ustanovenie § 237 písm. f/ O.s.p.

Podľa judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len ústavný súd), ak súd koná vo veci uplatnenia práva osoby určenej v čl. 46 ods. 1 ústavy inak ako v rozsahu a spôsobom predpísaným zákonom, porušuje ústavou zaručené právo na súdnu ochranu (I. ÚS 4/94). Zmyslom a účelom základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (aj čl. 6 ods. 1 dohovoru) je zaručiť každému reálny prístup k súdu. Obsah práva na súdnu ochranu v čl. 46 ods. 1 ústavy je i zákonom upravené relevantné konanie súdov. Každé konanie súdu, ktoré je v rozpore so zákonom, je porušením ústavou zaručeného práva na súdnu ochranu (I. ÚS 26/94). K odňatiu práva na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy preto dochádza aj vtedy, ak sa niekto („každý“) domáha svojho práva na súde,

ale súdna ochrana tomuto právu nie je priznaná, alebo nemôže byť priznaná v dôsledku konania súdu, ktoré je v rozpore so zákonom (porovnaj III. ÚS 7/08).

Z obsahu spisu vyplýva, že žalobkyňa sa voči žalovanému v 1/ rade domáhala vydania bezdôvodného obohatenia, ktoré vzniklo tým, že za neho plnila povinnosť vyplývajúcu z ustanovenia § 23 ods. 9 zákona č. 442/2002 Z.z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách, podľa ktorého je povinnosťou vlastníka nehnuteľnosti zabezpečiť na vlastné náklady odvádzanie odpadových vôd a vôd z povrchového odtoku a ich zneškodňovanie. Na základe obrany žalovaného v 1/ rade, ktorý namietal nedostatok svojej pasívnej legitímácie v spore, žalobkyňa z opatrnosti žiadala pripustiť do konania na strane žalovaného Hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislavu ako žalovaného v 2/ rade s tým, že aj voči tomuto žalovanému sa domáhala toho istého nároku (zaplatenia peňažnej sumy) na tom istom skutkovom základe a z rovnakého právneho titulu (bezdôvodného obohatenia) ako v prípade žalovaného v 1/ rade. Medzi žalovanými v 1/ a 2/ rade nedošlo k vzniku solidarity, ale išlo o dve samostatné plnenia uplatnené voči dvom žalovaným spojené žalobným návrhom v jednom konaní. Okresný súd uznesením zo 11. marca 2009 č.k. 11C 59/2008-43 pripustil vstup Hlavného mesta SR Bratislavy do konania ako ďalšieho účastníka na strane žalovaného, ktorý bude vystupovať ako žalovaný v 2/ rade. Okresný súd Bratislava II uznesením z 3. mája 2010 (č.l. 143 spisu) vyhláseným na pojednávaní, pripustil zmenu žalobného návrhu voči žalovanému v 2/ rade tak, že žalovaný v 2/ rade je povinný zaplatiť žalobkyni istinu 252.986,26 € s úrokom z omeškania 9,5% ročne zo sumy 252 986,26 € od 20. marca 2009 do zaplatenia, ako aj trovy konania, do troch dní od právoplatnosti rozsudku. V zmysle § 95 ods.1 O.s.p. žalobca môže za konania so súhlasom súdu meniť návrh na začatie konania. Pokiaľ žalobkyňa v rámci konania nepožiadala súd o pripustenie zmeny žalobného návrhu (petitu) v zmysle alternatívneho uloženia povinnosti buď žalovanému v 1/ alebo žalovanému 2/ rade, platí že súd koná o pôvodne uplatnenom nároku. Z tohto dôvodu sa dovolací súd nezaoberal námietkami dovolateľky poukazujúcimi na alternatívny žalobný petit ňou podanej žaloby. Ani prípadný alternatívny petit žalobného návrhu by však nemal vplyv na posúdenie správnosti rozsahu odvolacieho prieskumu vykonaného v prejednávanej veci odvolacím súdom.

V zmysle § 206 ods.1 O.s.p. ak podá ten, kto je na to oprávnený, včas odvolanie, nenadobúda rozhodnutie právoplatnosť, dokiaľ o odvolaní právoplatne nerozhodne odvolací súd.

Podľa § 206 ods. 2 O.s.p. ak sa však rozhodlo o niekoľkých právach so samostatným skutkovým základom alebo ak sa rozhodnutie týka niekoľkých účastníkov, z ktorých každý koná v konaní sám za seba (§ 91 ods. 1), a odvolanie sa výslovne vzťahuje len na niektoré práva alebo na niektorých účastníkov, nie je právoplatnosť výroku, ktorý nie je napadnutý, odvolaním dotknutá. To neplatí v prípadoch, keď od rozhodnutia o napadnutom výroku je závislý výrok, ktorý odvolaním nebol výslovne dotknutý, alebo ak z právneho predpisu vyplýva určitý spôsob vyrovnaní vzťahu medzi účastníkmi.

Odvolačný súd je rozsahom a dôvodmi odvolania viazaný (§ 212 ods.1 O.s.p.).

Súd nie je viazaný rozsahom odvolania

- a) vo veciach, v ktorých možno začať konanie bez návrhu,
- b) v prípadoch, keď od rozhodnutia o napadnutom výroku je závislý výrok, ktorý odvolaním nebol dotknutý,
- c) v prípadoch, keď ide o také spoločné práva alebo povinnosti, že rozhodnutie sa musí vzťahovať na všetkých účastníkov, ktorí vystupujú na jednej strane, a kde platia úkony jedného z nich aj pre ostatných (§ 91 ods. 2), hoci odvolanie podal len niektorý z účastníkov.
- d) ak z právneho predpisu vyplýva určitý spôsob vyrovnaní vzťahu medzi účastníkmi (§ 212 ods. 2 O.s.p.).

Vyššie citované ustanovenia vymedzujú zákonný rámec pre odvolací prieskum vecí odvolacím súdom vyplývajúci z dispozičnej zásady ovládajúcej občianske súdne konanie. Súčasne určujú kvantitatívny rozsah odkladného (suspenzívneho) účinku podaného odvolania, ktorý spočíva v tom, že podané odvolanie odkladá právoplatnosť napadnutého rozhodnutia do doby rozhodnutia odvolacieho súdu o podanom odvolaní. V zásade platí, že odvolací súd je viazaný rozsahom podaného odvolania a môže preskúmať len odvolaním napadnutú časť rozhodnutia. Účastník tak môže odvolaním napadnúť rozhodnutie vo všetkých jeho výrokoch alebo len niektorých z nich prípadne len z hľadiska niektorej konkrétnej veci alebo práva (§ 212 ods. 1 O.s.p.). Suspenzívny účinok odvolania sa tiež odvíja od viazanosti súdu žalobným návrhom (§ 153 ods. 2 O.s.p.). Práve žalobný návrh dáva odpoveď na otázku, či v konaní ide o nerozlučné alebo samostatné spoločenstvo viacerých účastníkov konania na jednej strane a tiež určuje, či z hmotnoprávnej normy vyplýva pre nich určitý spôsob vypořádania ich vzájomného vzťahu, ktorý musí byť výrokom rozhodnutia súdu

rešpektovaný. Občiansky súdny poriadok zakotvuje výnimky zo všeobecnej zásady viazanosti súdu rozsahom podaného odvolania v ustanovení § 212 ods. 2 O.s.p. taxatívnym spôsobom. Tieto výnimky vychádzajú jednak z rešpektovania ustanovení hmotného práva upravujúcich vnútorný vzťah sporných strán (typicky ide o spoluvlastnícke vzťahy) alebo účastníkov konania na jednej strane (spoločníkov v spore napr. ručiteľa a dlžníka) a tiež z povahy prejednávaneho nároku, ktorá vyžaduje, aby v týchto osobitných prípadoch boli odvolacím súdom preskúmané aj tie časti rozhodnutia, ktoré neboli odvolaním napadnuté, pretože ich osud musí byť rovnaký ako u ostatnej časti napadnutého rozhodnutia.

V posudzovanej veci išlo o prípad, v ktorom bol odvolací súd viazaný rozsahom odvolania (§ 212 ods. 1 O.s.p.). Z obsahu spisu vyplýva, že žalovaný v 2/ rade napadol rozsudok súdu prvého stupňa odvolaním (iba) vo výroku, ktorým určil, že nárok žalobkyne je vo vzťahu k žalovanému v 2/ rade dôvodný a domáhal sa, aby odvolací súd uvedený výrok zmenil tak, že žalobný návrh voči nemu zamietne. Rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku, ktorým bol návrh voči žalovanému v 1/ rade zamietnutý, nebol odvolaním napadnutý a nadobudol právoplatnosť (§ 159 ods. 1 O.s.p.).

Pokiaľ ide o námietku dovolateľky, že vo veci išlo o tzv. závislé výroky, kedy odvolací súd bol povinný na základe podaného odvolania žalovaným v 2/ rade preskúmať aj rozhodnutie týkajúce sa žalovaného v 1/ rade, táto námietka nie je dôvodná a úvaha dovolateľky je v tomto smere nesprávna. „Závislým,, výrokom v zmysle § 212 ods. 2 písm. b/ O.s.p. je taký výrok, ktorý je neoddeliteľne spätý s iným „panujúcim – určujúcim - hlavným,, výrokom v tom zmysle, že nemôže sám o sebe obstať, ak by určujúci (hlavný) výrok bol zrušený alebo zmenený (ide napríklad o výrok o výživnom na maloleté dieťa vo vzťahu k výroku o jeho výchove, výrok o potvrdení nadobudnutia dedičstva vo vzťahu k výroku o určení ceny poručiteľovho majetku, výrok o náhrade mzdy z neplatného skončenia pracovného pomeru vo vzťahu k výroku o určení neplatnosti rozviazania pracovného pomeru, výrok o trovách konania vo vzťahu k výroku vo veci samej, výrok o bytovej náhrade vo vzťahu k výroku o vypratani bytu a pod.). Ide teda o výroky, ktoré sa týkajú vzájomne prepojených nárokov uplatnených voči jednému žalovanému, ktoré nemôžu existovať samostatne bez existencie hlavného určujúceho výroku a zdieľajú jeho procesnoprávny osud.

Dovolateľka ďalej tvrdila, že v konaní išlo o nároky vychádzajúce z rovnakého skutkového základu a prepojenej pasívnej legitímácie žalovaných, ktorá mala za následok

vzájomnú závislosť výrokov voči obom žalovaným. Odvolávala sa na ustálený názor súdov Českej republiky, že v prípade nárokov vychádzajúcich z rovnakého skutkového základu preskúma odvolací súd rozsudok napadnutý odvolaním len jedného z viacerých žalovaných v plnom rozsahu (rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky sp.zn. 23 Cdo 5062/2007, sp.zn. 20 Cdo 1753/98). Z určujúceho – obsahového – hľadiska (viď § 41 ods. 2 O.s.p.) žalobkyňa namieta, že odvolací súd mal na základe odvolania žalovaného preskúmať celé napadnuté rozhodnutie v zmysle ustanovenia § 212 ods. 2 písm. c/ a d/ O.s.p.

V prípadoch, keď ide o také spoločné práva alebo povinnosti, že rozhodnutie sa musí vzťahovať na všetkých účastníkov, ktorí vystupujú na jednej strane, a kde platia úkony jedného z nich aj pre ostatných (§ 91 ods. 2), hoci odvolanie podal len niektorý z účastníkov odvolací súd preskúma napadnuté rozhodnutie v plnom rozsahu (§ 212 ods.2 písm. c/ O.s.p.). Uvedené ustanovenie reaguje na existenciu procesného spoločenstva účastníkov konania na jednej strane.

Procesné spoločenstvo účastníkov je zakotvené v ustanovení § 91 O.s.p. Pokiaľ je žalobcov alebo žalovaných v jednej veci niekoľko, koná každý z nich sám za seba (§ 91 ods.1 O.s.p.), ide o tzv. samostatné spoločenstvo. Ak však ide o také spoločné práva alebo povinnosti, že sa rozsudok musí vzťahovať na všetkých účastníkov, ktorí vystupujú na jednej strane platia úkony jedného z nich aj pre ostatných (§ 91 ods. 2 veta prvá O.s.p.), v tomto prípade ide o tzv. nerozlučné spoločenstvo. Pre posúdenie, či ide o samostatné alebo nerozlučné spoločenstvo, je rozhodujúca povaha predmetu konania vyplývajúca z hmotného práva. O nerozlučné spoločenstvo ide tam, kde hmotné právo neumožňuje, aby predmet konania bol prejednaný a rozhodnutý samostatne voči každému spoločníkovi. V prípade nerozlučného spoločenstva odvolaním jedného z nerozlučných spoločníkov, nastáva suspenzívny účinok odvolania aj vo vzťahu k ostatným spoločníkom, ktorí odvolanie nepodali. Naopak v samostatnom spoločenstve koná každý účastník sám za seba a voči každému z nich môže byť samostatne (aj odlišne) rozhodnuté, z tohto dôvodu môže mať potom jeden spoločník príčinu k podaniu opravného prostriedku a iný nie (tak, ako je tomu v tejto veci), pričom lehota na podanie odvolania beží každému účastníkovi zvlášť a jej márnym uplynutím sa rozhodnutie stáva právoplatným.

V prejednávanej veci išlo o prípad samostatného spoločenstva účastníkov na strane žalovaných, ktoré nevyplývalo zo žiadneho ustanovenia hmotného práva, ale vzniklo z vôle

žalobkyne „domini litis,, podaním jednej žaloby voči dvom žalovaným v dôsledku jej právnej neistoty ohľadom skutočne pasívne legitimovaného subjektu. Žalobkyňa tak z dôvodu hospodárnosti podala jednu žalobu voči dvom žalovaným, pričom každý žalovaný bol voči žalobkyni samostatnou stranou sporu t.j. žalobkyňa mohla rovnako podať dve samostatné žaloby proti každému žalovanému zvlášť, ktoré by boli prejednávané samostatne. V skutočnosti teda vo veci ide o dva samostatné spory, ktorých spojenie je len formálne, a ktoré má pre každého spoločníka samostatné dôsledky. Uvedené sa prejavilo aj vo výsledku keď rozhodnutie voči jednému z nich bolo priaznivé – zamietajúce a voči druhému úplne odlišné – zaväzujúce.

Rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky, na ktoré dovolateľka poukázala reagujú na inú procesnú situáciu, ktorá nastane ak sú viacerí žalovaní ako samostatní spoločníci zaviazaní k deliteľnému plneniu, ale z hmotnoprávneho predpisu vyplýva určitý spôsob vyporiadania vzťahov medzi nimi, prejaví sa táto skutočnosť aj v procesnoprávnej rovine tým, že hoci ide o samostatných spoločníkov, odvolací súd musí preskúmať na základe odvolania podaného len niektorým zo žalovaných napadnuté rozhodnutie v plnom rozsahu v zmysle § 212 ods. 2 písm. d/ O.s.p. Išlo o prípad, keď si žalobca uplatnil nárok na náhradu škody spôsobenej viacerými škodcami voči viacerým žalovaným a súd prvého stupňa stanovil oddelené záväzky jednotlivých žalovaných a odvolanie podali len niektorí z nich. Za spôsob vyporiadania vzťahov medzi účastníkmi sa v takýchto prípadoch považujú aj ustanovenia Občianskeho zákonníka upravujúce spoločnú zodpovednosť viacerých škodcov v znení § 422 ods. 1 a § 438 Občianskeho zákonníka, ako aj ustanovenia § 179, § 182 a § 187 ods. 2 Zákonníka práce. V prejednávanej veci však nešlo o procesnú situáciu kedy žalobca má nárok na plnenie voči obom žalovaným súčasne z iného právneho dôvodu ako je to napríklad u dlžníka a ručiteľa, či škodcu a poistiteľa, a ani vzťah medzi žalovanými v 1/ a 2/ rade nebol upravený žiadnou hmotnoprávnou normou, ani zo žiadneho zákonného ustanovenia nevyplýval záväzný spôsob ich vyporiadania, preto sa vo veci nemohla uplatniť výnimka v zmysle ustanovenia § 212 ods. 2 písm. d/ O.s.p. Ku kumulácii žalobného návrhu voči viacerým žalovaným došlo len z dôvodu právnej neistoty žalobkyne ohľadom skutočného nositeľa povinnosti vydať bezdôvodné obohatenie, čo však nie je dôvod pre aplikáciu citovaného ustanovenia.

Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd dospel k záveru, že v prejednávanej veci podaním odvolania žalovaným v 2/ rade nedošlo v zmysle § 212 ods. 2 písm. b/, c/ a d/ O.s.p.

k prelomeniu zásady viazanosti odvolacieho súdu rozsahom odvolacieho návrhu. Odvolanie podané žalovaným v 2/ rade malo suspenzívny účinok len vo vzťahu k výroku, ktorý sa ho dotýkal a ktorý bol odvolaním napadnutý. Odvolací súd preto postupoval správne ak v danom prípade podrobil odvolaciemu prieskumu len túto napadnutú časť výroku rozhodnutia a neprekročil tak vecný rozsah podaného odvolania. Konanie odvolacieho súdu tak nebolo zaťažené vadou v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Dovolaateľka ďalej namietala, že k odňatiu možnosti pred súdom konať došlo tým, že v napadnutom uznesení chýba odôvodnenie odvolacieho súdu zdôvodňujúce záver, že nejde o závislé výroky (str. 2 uznesenia).

To, že právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu, vyplýva z ustálenej judikatúry ESĽP. Judikatúra tohto súdu nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303- A, s.12, § 29, Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-B, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

Rovnako sa Ústavný súd Slovenskej republiky vyjadril k povinnosti súdov riadne odôvodniť svoje rozhodnutie v náleze III. ÚS 119/03-30. Ústavný súd už vyslovil, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t.j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03).

Podľa § 157 ods. 2 O.s.p. v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Podľa § 167 ods. 2 O.s.p. ak nie je ďalej ustanovené inak, použijú sa na uznesenie primerane ustanovenia o rozsudku.

Štruktúra práva na odôvodnenie je rámcovo upravená vo vyššie citovanom ustanovení. Táto norma sa uplatňuje aj v odvolacom konaní (§ 211 O.s.p.). Odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní však nemá odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov prvostupňového rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05).

Preskúmaním veci dovolací súd dospel k záveru, že rozhodnutia súdov nižších stupňov zodpovedajú požiadavkám kladeným na odôvodnenie rozhodnutí v zmysle vyššie citovaných zákonných ustanovení.

Súd prvého stupňa v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol rozhodujúci skutkový stav a citoval právne predpisy, ktoré aplikoval na prejednávajúcu vec, a z ktorých vyvodil svoje právne závery.

Odvolací súd po preskúmaní odvolaním napadnutého rozsudku súdu prvého stupňa na základe odvolania žalovaného v 2/ rade v rozsahu ním napadnutej (vyhovujúcej) časti a v medziach dôvodov odvolania, ktorými je viazaný, vrátane konania, ktoré mu predchádzalo dospel k záveru, že odvolanie žalovaného v 2/ rade je v celom rozsahu dôvodné, nakoľko rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci čo do jeho záveru o pasívnej legitímácii žalovaného v 2/ rade na vydanie bezdôvodného obohatenia žalobkyni. Osobitne vysvetlil, prečo sa stotožnil s námietkami žalovaného v 2/ rade uvedenými v odvolaní a tiež dôvody, prečo nemohol podrobiť prieskumu v odvolacom konaní žalobkyňou uplatňovaný nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia aj voči žalovanému v 1/ rade, vo vzťahu ku ktorému bola jeho žaloba právoplatne zamietnutá. Rozhodnutie odvolacieho súdu nemožno považovať za svojvoľné, zjavne neodôvodnené, resp. ústavne nekonformné, pretože odvolací súd sa pri výklade a aplikácii zákonných predpisov neodchýlil od znenia príslušných ustanovení a nepoprel ich účel a význam.

Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že skutkové a právne závery súdu prvého stupňa nie sú v danom prípade zjavne neodôvodnené a nezlučiteľné s čl. 6 ods. 1

Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, a že aj odôvodnenie dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu spĺňa parametre zákonného odôvodnenia (§ 157 ods. 2 O.s.p., v spojení s § 167 ods. 2 O.s.p.). Za porušenie základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv žalobkyne.

Žalobkyňa svoje dovolanie odôvodnila aj tým, že v konaní došlo k inej vade konanie (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.).

Iná vada konania je procesná vada, ktorá na rozdiel od vád taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Je právne relevantná, ak mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Z hľadiska dovolateľkou tvrdenej existencie tzv. inej vady v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. treba uviesť, že dovolací súd môže pristúpiť k posúdeniu opodstatnenosti tvrdenia o tomto dovolacom dôvode až vtedy, keď je dovolanie z určitého zákonného dôvodu prípustné (o tento prípad ale v prejednávanej veci nejde).

Pokiaľ žalobkyňa za inú vadu konania považuje nesprávnosť zistení skutkového stavu veci súdmi nižších stupňov, treba uviesť, že v zmysle ustanovenia § 241 ods. 2 O.s.p. dôvodom dovolania nemôže byť samo osebe nesprávne skutkové zistenie. Dovolanie totiž nie je „ďalším“ odvolaním, ale je mimoriadnym opravným prostriedkom určeným na nápravu len výslovne uvedených procesných (§ 241 ods. 2 písm. a/ a b/ O.s.p.) a hmotnoprávných (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Preto sa dovolaním nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvého a druhého stupňa, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania.

Obdobne tieto závery platia i pre nesprávne právne posúdenie veci (§ 241 ods. 2 O.s.p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Nesprávne právne posúdenie veci je síce relevantným dovolacím dôvodom, samo o sebe ale prípustnosť dovolania nezakladá (nemá základ vo vade konania v zmysle § 237 O.s.p. a nespôsobuje zmätočnosť rozhodnutia).

I keby teda tvrdenia žalobkyne boli opodstatnené (dovolací súd ich z uvedeného aspektu neposudzoval), žalobkyňou vytýkaná skutočnosť by mala za následok vecnú nesprávnosť napadnutého uznesenia, nezakladala by ale prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O.s.p. V dôsledku toho by posúdenie, či odvolací súd (ne)použil správny právny predpis a či ho (ne)správne interpretoval alebo či zo správnych skutkových záverov vyvodil (ne)správne právne závery, prichádzalo do úvahy až vtedy, keby dovolanie bolo procesne prípustné (o taký prípad ale v prejednávanej veci nešlo).

Keďže v danom prípade dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu nie je podľa § 239 O.s.p. prípustné a vady uvedené v § 237 O.s.p. neboli zistené, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobkyne ako neprípustné podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. odmietol. S poukazom na právnu úpravu dovolacieho konania nezaoberal sa napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.

Vzhľadom k tomu, že týmto rozhodnutím dovolacieho súdu sa konanie o veci nekončí, rozhodne o náhrade trov dovolacieho konania v konečnom rozhodnutí o celej prejednávanej veci súd prvého stupňa, prípadne odvolací súd (§ 243c v spojení s § 224 ods. 1 a § 151 ods. 1 O.s.p.)

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 27. apríla 2015

JUDr. Helena Haukvitzová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová

